

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Laus à variijs artibus & scientijs: In qua delineantur primis veluti apicibus:
capita quibus scientiæ & virtutes commendari solent: Grammaticus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

quemadmodum compatali, cum tecum in-
 diam, tecum ferretur sitim, cum in illa medita-
 tione campestri militaribus turmis imperato-
 rium pulverem, sudoremque misceres, nihil à
 ceteris, nisi robore, ac præstantia differens? cum
 eminus libero Marte tela vibrares, nunc vibra-
 ta susciperes, alacer virtute militum, & lætus,
 quoties, aut cassidi tuæ, aut clypeo grauior
 ictus incideret, laudabas quippe ipse ferien-
 tes, hortabarisque ut auderent, & audebant
 iam, cum spectator, moderatorque ineuntium
 certamina virorum, arma componeres, tela
 tentares, ac si quid durius accipienti videretur,
 ipse vibrares. Sed quis diceretur attem milita-
 rem extulit, quam Cicero in suo Pomp. pro le-
 ge Manilia num. 28.

Quis igitur hoc nomine scientior vnquam,
 aut fuit, aut esse debuit, qui è ludo, atque pue-
 ritia disciplina, bello maximo, atque acerrimis
 hostibus, ad patris exercitum, atque in
 militia disciplinam profectus est? qui extrema
 pueritia miles fuit summi Imperatoris? Ineun-
 te adolescentia, maximi ipse exercitus Impe-
 rator? qui sæpius cum hoste confixit, quam
 quisquam cum inimico decertauit: plura bel-
 la gessit, quam alij legerunt: plures prouincias
 contexit, quam alij conceperunt? Cuius
 adolescentia ad scientiam rei militaris, non a-
 lienis præceptis, sed suis imperijs: non offen-
 sionibus belli, sed victorijs: non stipendijs, sed
 triumphis est traducta? Quod denique genus
 belli esse potest, in quo illum non exercuerit
 fortuna reip: Ciuile, Africanum, Transalpi-
 num, Hispaniense, mistum ex ciuitatibus, atq;
 ex bellicosissimis nationibus, feruile, nauale,
 varia, & dispersa genera, & bellorum, & ho-
 stium non solum gesta ab hoc vno, sed etiam
 confecta, nullam rem esse declarant, in vno mi-
 litari positam, quæ huius viri scientiam fugere
 possit. Iam verò virtuti Cnei Pompeij, quæ
 potest par oratio inueniri? quid est, quod quis-
 quam aut dignum illo, aut vobis nouum, aut
 cuiquam inauditum possit afferre. Neq; enim
 illa sunt solæ virtutes Imperatoris, quæ vul-
 gò existimantur, labor in negotijs, fortitudo
 in periculis, industria in agendo, celeritas in
 conficiendo, consilium in prouidendo, quæ
 tanta sunt in hoc vno, quanta in reliquis Im-
 peratoribus, quos aut audiimus, aut vidi-
 mus, non fuerunt. Testis est, &c. De Cæ-
 saris bellica peritia, vide
 Sueton. 37.

Laus à varijs artibus & scientijs.

In qua delineantur primis veluti apicibus
 capita, quibus scientiæ, & virtutes com-
 mendari solent.

Grammaticus.

DE laude Grammaticæ legendus Ca-
 pella lib. 3. Diomedes in epist. ad Atha-
 nassium. Diodorus lib. 12. in Charonda
 legibus. C. Suet. de illustribus Grammaticis,
 & de Criticis. Mercur. 6. variat. cap. 19.

In Grammatico verò primum laudabuntur
 inuenta, si quæ in literarum figuris, potestate,
 vocum significatione, nominum expositione
 prudenter excogitavit.

Secundò, documenta, si viua voce, si scri-
 ptis, si vsu, & consuetudine hominum docue-
 rit linguas, literas, authores.

Tertio, si quam purè loquatur, & scribat.
 Quarto, si linguas multas, si præstantes, vt
 Hebraicam, Græcam, Latinam calleat.

Quinto, si subtiliter etymologias arcessat à
 fontibus, ambiguas, & obscuras, magna inge-
 nij dexteritate illustret.

Sextò, si profunda in eo historicorum, &
 poetarum lectio, si subtilitas in interrogando,
 alacritas in disputando, prudentia in inter-
 pretando. Grammatica enim, vt ait Philo, libr.
 de Cherub. *πρωσικὴν ἐρουῶσα, ἔ παλαιῶν
 πράξεων ἱστορίας μεταδιόχουσα.*

Laus Rhetoris, siue Oratoris.

PHILO eodem libro de Cherub, paucis Rhetoricam
 omnem vim Rhetoricæ complexus est: quid? ex
 Ρητορικῆ δὲ τὰς τὸν ἐκάστου δεῖνότη-
 φιλωνα.

τὰς δευτέρας, καὶ πᾶσαν τὴν πρῶτην
 ἐπιμνήσει, ἔφαρμόζουσα, τὸ νότον, καὶ περι-
 παθητικῆς, καὶ ἐμπαλιν ἀνέτει, καὶ ἡδονῆς, καὶ
 συμυλίας, καὶ τῆς περὶ γλώτταν, καὶ τὰ φωνη-
 τήρια ὄργανα ὁπρὸς τὴν περὶ τοῦ βίου.

Exploret vim omnem dicendi, & vnicuique
 argumento propriam accommodat elocutio-
 nem: præterea contentiones, & affectus vehe-
 mentissimos, & remissiones, & suauitates, &
 delicatos lepores, & pronuntiationis artifi-
 cium dispensat.

Laudabitur ergo Rhetor à partium enu-
 mera-

Nnn

mera-